

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 listopada 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił J. M. prawa do emerytury na tej podstawie, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganych 25-letniego ogólnego stażu pracy (a jedynie 23 lata, 1 miesiąc i 9 dni, w tym 19 lat, 1 miesiąc i 9 dni okresów składkowych oraz 4 lata okresów nieskładkowych) oraz 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (a jedynie 9 lat, 8 miesięcy i 11 dni). Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił wnioskodawcy okresu zatrudnienia od 1 listopada 1981 r. do 31 marca 1989 r. w Z.P.B. (...) na stanowisku kierownika do spraw samochodowych. /decyzja – k. 11-11 odw. akt emerytalnych/

W dniu 28 listopada 2016 r. wnioskodawca złożył odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę i przyznanie emerytury. Wniósł o zaliczenie mu do stażu pracy w warunkach szczególnych zakwestionowanego okresu zatrudnienia na stanowisku kierownika do spraw samochodowych /odwołanie k. 2/

Decyzją z dnia 24 listopada 2016 r. w wyniku ponownego rozpoznania sprawy na skutek złożonego odwołania od decyzji z dnia 7 listopada 2016 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił J. M. prawa do emerytury na tej podstawie, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganych 25-letniego ogólnego stażu pracy (a jedynie a jedynie 23 lata, 1 miesiąc i 9 dni, w tym 19 lat, 1 miesiąc i 9 dni okresów składkowych oraz 4 lata okresów nieskładkowych) oraz 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (a jedynie 9 lat, 8 miesięcy i 11 dni pracy w szczególnym charakterze tj. okres zatrudnienia w Urzędzie Celnym w Ł. od 20 kwietnia 1989 r. do 31 grudnia 1998 r. na stanowisku funkcjonariusza celnego, oraz jedynie 7 lat i 5 miesięcy pracy w szczególnych warunkach tj. okres zatrudnienia od w Z.P.B. (...) od 1 listopada 1981 r. do 31 marca 1989 r. na stanowisku kierownika do spraw samochodowych). Organ podniósł, że w świetle przepisów emerytalnych okres pracy w szczególnych warunkach nie łączy się z okresem w szczególnym charakterze funkcjonariusza celnego w Urzędzie Celnym. /decyzja – k. 13-13 odw. akt emerytalnych/

W dniu 20 grudnia 2016 r. wnioskodawca złożył odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę i przyznanie emerytury. Wniósł o połączenie wskazanych w decyzji okresów pracy w szczególnym charakterze i w szczególnych warunkach. /odwołanie k. 2 akt sprawy VIII U 8/17/

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie przytaczając argumentację jak w uzasadnieniu skarżonej decyzji z dnia 24 listopada 2016 r. /odpowiedzi na odwołania k. 11-11 odw., k. 3 – 3 odw. akt sprawy VIII U 8/17/

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 7 kwietnia 2017 r. Sąd połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy obu odwołań wnioskodawcy. /protokół rozprawy k. 27 odw./

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. M., urodzony (...), w dniu 14 października 2016 r. złożył wniosek o emeryturę. Nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego /wniosek k. 1-4 akt emerytalnych/

Do dnia 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca legitymuje się stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 23 lat, 1 miesiąca i 9 dni, w tym 19 lat, 1 miesiąca i 9 dni okresów składkowych oraz 4 lat okresów nieskładkowych /karta przebiegu zatrudnienia k. 10 akt emerytalnych, decyzja – k. 11-11 odw. akt emerytalnych, decyzja – k. 13-13 odw. akt emerytalnych, świadectwa pracy, dyplom – akta kapitałowe/

Okres pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych przypada na zatrudnienie w Z.P.B. (...) od 1 listopada 1981 r. do 31 marca 1989 r. na stanowisku kierownika do spraw samochodowych - łącznie 7 lat i 5 miesięcy. /karta przebiegu zatrudnienia k. 10 akt emerytalnych, decyzja – k. 13-13 odw. akt emerytalnych, wykaz okresów w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze k. 12 – 12 odw. akt emerytalnych, angaże, zarządzenie wewnętrzne,

charakterystyka stanowiska pracy k. 3-10 odw. oraz akta osobowe – koperta k. 23, świadectwo pracy z 4.12.1998 r. – akta osobowe – koperta k. 23/

Okres zatrudnienia wnioskodawcy w Urzędzie Celnym w Ł. na stanowisku funkcjonariusza celnego - od 20 kwietnia 1989 r. do 31 grudnia 1998 r. (9 lat, 8 miesięcy i 11 dni) uznany został jako okres pracy w szczególnym charakterze. /karta przebiegu zatrudnienia k. 10 akt emerytalnych, decyzja – k. 11-11 odw. akt emerytalnych, decyzja – k. 13-13 odw. akt emerytalnych, świadectwo pracy k. 7 – 7 odw. akt kapitałowych, wykaz okresów w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze k. 12 - 12 odw. akt emerytalnych/

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych, akt osobowych i płacowych wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 887, z późn. zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku (art. 196 ustawy) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz,
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ustęp 2 powołanego przepisu stanowi, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Z przepisu art.32 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że ubezpieczonym będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27

W myśl art.32 ust.1a pkt 1 przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Z kolei według ustępu 2 art. 32 dla celów ustalenia tych uprawnień za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Zasady przechodzenia na wcześniejsze emerytury oraz wykazy stanowisk do tego uprawniających określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 z późn. zm).

Według treści § 3 i 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43, z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

Zgodnie z ust. 3 cytowanego § 4 do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, o których mowa w ust. 1 zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, a także okresy pracy lub służby, o których mowa w § 5-10.

Z przepisu § 11 powołanego rozporządzenia wynika zaś, że funkcjonariusz celny nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn w czasie zatrudnienia w organach administracji celnej,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w organach administracji celnej.

Stosownie zaś do treści § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest - w myśl § 2 ust. 2 - świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione według określonego wzoru lub świadectwo pracy, w którym zakład pracy stwierdza charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Na podstawie natomiast art. 5 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się, z zastrzeżeniem ust. 2-5, następujące okresy:

- 1) składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) nieskładkowe, o których mowa w art. 7.

Stosownie do art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jeżeli okresy, o których mowa w art. 6, 7 i 10, zbiegają się w czasie, przy ustalaniu prawa do świadczeń określonych w ustawie uwzględnia się okres korzystniejszy.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca spełnił warunki do uzyskania emerytury w zakresie wymaganego wieku, a także nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Jako ogólny staż pracy organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy okres pracy w wymiarze 23 lat, 1 miesiąca i 9 dni. Jako okres pracy w warunkach szczególnych uwzględnił wnioskodawcy okres pracy w wymiarze 7 lat i 5 miesięcy tj. okres zatrudnienia od w Z.P.B. (...) od 1 listopada 1981 r. do 31 marca 1989 r. na stanowisku kierownika do spraw samochodowych. Jako okres pracy w szczególnym charakterze uwzględnił wnioskodawcy okres pracy w wymiarze 9 lat, 8 miesięcy i 11 dni tj. okres zatrudnienia w Urzędzie Celnym w Ł. od 20 kwietnia 1989 r. do 31 grudnia 1998 r. na stanowisku funkcjonariusza celnego.

Bezspornym był brak posiada ogólnego stażu pracy wnioskodawcy (brak wymaganych 25 lat).

Spór natury prawnej dotyczył okresu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 7 lat i 5 miesięcy oraz okresu pracy w szczególnym charakterze w wymiarze 9 lat, 8 miesięcy i 11 dni, które to – zdaniem odwołującego – winny być zliczone

w jeden okres pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze uprawniającej do przyznania emerytury wcześniejszej. Organ rentowy podniósł, że w świetle powołanych przepisów emerytalnych okres pracy w szczególnych warunkach nie łączy się z okresem w szczególnym charakterze funkcjonariusza celnego w Urzędzie Celnym.

Odnosząc się do spornej kwestii wskazania wymaga, że do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach zalicza się okresy pracy lub służby, o których mowa w § 5-10 w związku z § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43), lecz nie istnieje zasada odwrotna; do pracy w szczególnym charakterze nie dolicza się prac w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2012 r., II UK 44/12, OSNAPiUS 2013 nr 15-16, poz. 188, str. 677). W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy zważył, że okresy pracy w szczególnych warunkach nie podlegają sumowaniu z okresami pracy w szczególnym charakterze, przytaczając orzeczenia Sądu Najwyższego, który konsekwentnie przyjmuje, że nie istnieje pojęcie emerytury z tytułu „zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze”, która przysługiwałaby przy łącznym uwzględnieniu każdego z tak określonych okresów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2007 r., I UK 306/06 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2005 r., II UZP 10/05, OSNP 2006, Nr 1-2, poz. 21). Dalej Sąd Najwyższy zważył, że tytułem prawa do emerytury przysługującej osobom wykonującym pracę w szczególnym charakterze jest określone w § 9-15 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. osiągnięcie wieku oraz wykonywanie przez okres wskazany w rozporządzeniu, pracy jako pracownik organów kontroli państwowej, organów administracji celnej, wykonujący działalność twórczą lub artystyczną; dziennikarz zatrudniony w redakcjach dzienników, czasopism, w radiu, telewizji oraz w organach prasowych, informacyjnych, publicystycznych albo fotograficznych, objętych układem zbiorowym pracy dziennikarzy, jako nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) lub pracownik jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-5 i 8 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229, ze zm.). Za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się również żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Celnej, Służby Więziennej i Państwowej Straży Pożarnej (art. 32 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Z powyższego wynika, że jedynym przepisem regulującym doliczenie do okresów pracy w szczególnych warunkach (wymienionych w wykazie A rozporządzenia), prac nie wymienionych w tym wykazie jest § 4 ust. 3, pozwalający na doliczenie do okresów pracy w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A jedynie okresy pracy na kolei, które w przypadku ubezpieczonego organ rentowy doliczył do prac w szczególnych warunkach, a ponadto okresy pracy górniczej oraz okresy wymienione w § 5 - 10 rozporządzenia. Te ostatnio wymienione przepisy nie dotyczą pracy funkcjonariusza celnego, gdyż ta praca jest uwzględniona w § 11 rozporządzenia. Oznacza to, że jedyny przepis rozporządzenia, regulujący możliwość doliczania do prac w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A innych prac spoza tego wykazu, nie daje podstaw do doliczenia pracy w szczególnym charakterze w postaci pracy funkcjonariusza celnego.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie, że w spornym okresie wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w wymaganym wymiarze 15 lat.

Wnioskodawca nie wykazał zatem nie tylko ogólnego stażu pracy, ale także minimalnego wymiaru stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, który uprawniałby go do żądanej świadczenia.

W tym stanie rzeczy Sąd na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołania od zaskarżonych decyzji, o czym orzekł jak w sentencji wyroku.

K.P.